

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาผลของการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ในด้านกรอบแนวคิดในการวิจัย ระเบียบวิธีการวิจัย ประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถานที่ทำการวิจัย ระยะเวลาดำเนินการวิจัย และงบประมาณในการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

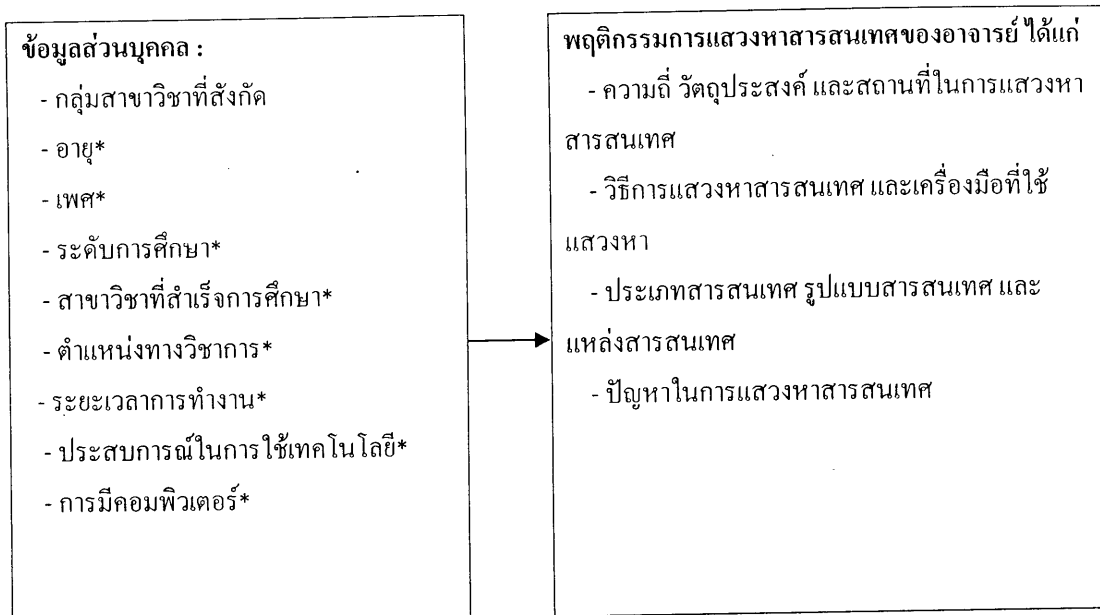
1. กรอบแนวความคิด

ในการศึกษาพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ ผู้วิจัยได้พัฒนากรอบแนวคิดด้านการวิจัยจากแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของ Chen & Hernon (1982) และแนวคิดของชัชวาล วงษ์ประเสริฐ (2548) ที่ได้สรุปแนวทางการศึกษาการแสวงหาสารสนเทศว่าควรศึกษาสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ภูมิหลังของผู้ใช้ที่ต้องการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา เพื่อพิจารณาว่าตัวแปรทางด้านสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษามีผลต่อการใช้ หรือพฤติกรรมการใช้หรือไม่อย่างไร
2. วัตถุประสงค์ในการใช้สารสนเทศ เพื่อทราบเป้าหมายของการใช้
3. ความต้องการใช้สารสนเทศ เพื่อทราบความต้องการสารสนเทศของผู้ใช้ในแง่ต่างๆ เช่น ประเภทของสารสนเทศ ภาษาของสารสนเทศ เป็นต้น
4. พฤติกรรมการใช้สารสนเทศ เพื่อทราบลักษณะของพฤติกรรมของผู้ใช้แต่ละกลุ่ม ได้แก่ ประเภทสารสนเทศที่ใช้, เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ แหล่งสารสนเทศที่ใช้
5. แหล่งสารสนเทศที่ใช้ เพื่อทราบลักษณะของแหล่งสารสนเทศที่ผู้ใช้นิยมใช้
6. ลักษณะเนื้อหาของสารสนเทศ เพื่อทราบขอบเขตเนื้อหาของสารสนเทศที่ผู้ใช้อยู่ต้องการ
7. ความพึงพอใจในการใช้สารสนเทศ เป็นการประเมินความสำเร็จและความล้มเหลวในการใช้สารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ

และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าเพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ตำแหน่ง หน่วยงานที่สังกัด ระยะเวลาการปฏิบัติงาน และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี มีความสัมพันธ์กับการแสวงหาสารสนเทศ (Pinelli, 1991; กรรณิการ์ มูลทวี, 2538) ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้บูรณาการแนวคิดของพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ และผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกำหนดออกมาเป็นกรอบความสัมพันธ์ของตัวแปรในการวิจัย ดังแผนภาพในข้อ 2

2. กรอบความสัมพันธ์ของตัวแปร

* ตัวแปรเหล่านี้เก็บมาเป็นข้อมูลพื้นฐานใช้อธิบายประชากร แต่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปร

3. ตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปรต้น

ข้อมูลส่วนบุคคล

ได้แก่

- กลุ่มสาขาวิชาที่สังกัด
- อายุ*
- เพศ *
- ระดับการศึกษา*
- สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา*
- ตำแหน่งทางวิชาการ*
- ระยะเวลาในการทำงาน*
- ประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี*
- การมีคอมพิวเตอร์*

ตัวแปรตาม

พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ :

- ความถี่ วัตถุประสงค์ และสถานที่ในการแสวงหาสารสนเทศ
- วิธีการแสวงหาสารสนเทศ และเครื่องมือที่ใช้แสวงหา
- ประเภทสารสนเทศ รูปแบบสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศ
- ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศ

4. ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาค้นคว้าหาข้อเท็จจริงตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในปัจจุบันขณะทำการศึกษา โดยรวบรวมประมวลผลและรายงานลักษณะของสิ่งที่ศึกษา สภาพการณ์ ความสัมพันธ์ของตัวแปร ปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นการศึกษาในแนวกว้างไม่เจาะลึก (ประคอง กรรณสูตร, 2538)

5. ประชากร

ในงานวิจัยนี้ใช้ประชากรทั้งหมดในการศึกษา ทั้งนี้เพราะมีจำนวนประชากรไม่มากนัก และอยู่ในสถานที่เดียวกัน ซึ่งอยู่ในวิทยาลัยที่ผู้วิจัยจะสามารถเก็บข้อมูลได้ โดยประชากรคือ ผู้สอนประจำที่ทำการสอนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ในขณะที่กำลังทำการวิจัยโดยหมายรวมถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ ศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และอาจารย์ ทั้ง 12 สาขาวิชาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้แก่ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาวิทยาการจัดการ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์ จำนวนรวมทั้งสิ้น 322 คน จำแนกตามสาขาวิชา ดังตารางจำนวนอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ต่อไปนี้

ตารางจำนวนอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำแนกตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	จำนวนอาจารย์(คน)
สาขาวิชาศิลปศาสตร์	28
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ	21
สาขาวิชาวิทยาการจัดการ	44
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์	49
สาขาวิชานิติศาสตร์	34
สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์	24
สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์	25
สาขาวิชารัฐศาสตร์	16
สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์	32
สาขาวิชานิติศาสตร์	22
สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์	14
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	13
รวม	322

6. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ลักษณะของข้อคำถามเป็นทั้งแบบปลายเปิดและปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 3 ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ตอนที่ 4 ผลการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

7. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

7.1 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ วารสาร เอกสาร และงานวิจัยทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องตลอดจนขอคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัย

7.2 กำหนดขอบเขตเนื้อหาที่จะสร้างแบบสอบถาม ตลอดจนตัวแปรที่เกี่ยวข้อง โดยกำหนดขอบเขตตามกรอบแนวคิดการวิจัย

7.3 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอคำแนะนำในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวิจัย

7.4 ทำการทดสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการนำแบบสอบถามไปทดสอบ 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ทดสอบกับอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 20 คน ระหว่างเดือนมีนาคม 2547 เพื่อดูความชัดเจนของคำถามและความเข้าใจในข้อคำถามแต่ละข้อว่ามีความถูกต้องเหมาะสมของภาษาหรือไม่ พบว่ามีข้อเสนอแก้ไขปรับปรุงในด้านความไม่ชัดเจนของคำถาม จึงได้แก้ไขแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง

7.5 นำแบบสอบถามที่ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ ให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา แล้วนำไปทดสอบครั้งที่ 2 กับอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ที่ไม่เคยทำแบบสอบถามในครั้งแรก จำนวน 10 คน ระหว่างเดือนมิถุนายน 2547 แล้วนำกลับมาปรับแก้ให้สมบูรณ์

7.6 นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ ให้อาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องให้สมบูรณ์ขึ้น แล้วจัดพิมพ์เป็นเครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มประชากร

8. การเก็บรวบรวมข้อมูล

8.1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำหนังสือขออนุญาตจากคณบดีของสถาบันเพื่อให้อาจารย์ตอบแบบสอบถามของผู้วิจัย

8.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฝากเลขานุการสาขาวิชาทั้ง 12 สาขาวิชาของมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราชให้ช่วยส่งแบบสอบถามให้อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำนวนทั้งสิ้น 322 คน และเก็บรวบรวมให้แล้วผู้วิจัยจึงไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจากเลขานุการสาขาวิชา โดยส่งแบบสอบถาม 2 รอบ รอบที่ 1 คือ ระหว่างวันที่ 20 สิงหาคม 2547 - วันที่ 20 กันยายน 2547 และเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเองช่วงเดือน

ตุลาคม 2547 ได้รับแบบสอบถามกลับคืนเพียง ร้อยละ 52 จึงทำให้มีการส่งแบบสอบถามรอบที่ 2 ระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม 2547 - วันที่ 20 ธันวาคม 2547 และเก็บแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง ในช่วงเดือนมกราคม 2548 รวมได้แบบสอบถามกลับคืนทั้งสิ้น 225 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 70.0

9. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (SPSS/PC⁺) ได้แก่ การหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ ใช้สถิติการหาความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้สถิติการหาความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 ปัญหาในการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้สถิติการหาความถี่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 ผลการใช้เครื่องมือสืบค้นสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ต่อพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศของอาจารย์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ใช้สถิติการหาความถี่ และค่าร้อยละ

โดยคำถามส่วนใหญ่เป็นคำถามในลักษณะมาตราประมาณค่า(Rating Scale) 4 ระดับ คือ

3.51-4.00	หมายถึง	มาก
2.51-3.50	หมายถึง	ปานกลาง
1.51-2.50	หมายถึง	น้อย
0.50-1.50	หมายถึง	ไม่ใช้